

KOMPETENSBASERAT LÄRANDE

Bedömning

11.3.2022

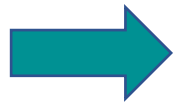
OSKU-projektet

Henrika Nordin

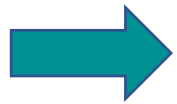

Repetition av valideringen i sin helhet

Anna Långstedt-Jungar berättar för oss om det arbete Helsingfors arbis gjort kring validering

Vi dyker in i bedömningen

Vi tar det från början

- <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/kooste/vapaasivistystyo>
- [Handbok om bedömning](#)
- [Handbok om identifiering och erkännande av kunnande inom fri bildning](#)
- [Handbok publicerad av KoL](#)
- Betydelsen av att synliggöra kompetens och en viktig del i det kontinuerliga lärandet
- Omfattning 1 sp=27 timmar arbete för kursdeltagare/studerande
- Läroplan/kursplan måste finnas i eGrunder om man tänker att man ska validera kursen
- Planen måste vara kompetensbaserat utformad
- En handbok i bedömning finns, samt övriga centrala dokument
- Samtycke/Koski

Finns det frågor, tankar?

KOMPETENSBASERAT LÄRANDE - nivå, mål för kunnande, kriterier för utvärdering/bedömning

Att lära sig cykla

Nyborjare

- ✓ Kan trampa sin cykel
- ✓ Kan bromsa
- ✓ Känner till var man får cykla

Mellannivå/grundkurs

- ✓ Kan trafikregler
- ✓ Kan växla och bromsa
- ✓ Kan sköta om underhåll av växlar och däck

Hög nivå/fortsättningskurs

- ✓ Kan tävlingsreglerna
- ✓ Kan finjustera cykelns funktioner
- ✓ Kan välja rätt däck för rätt väder/situation
- ✓ Kan hantera och kontrollera sin energiförbrukning

Exempel på kompetensbaserade kurser

Kursbeskrivning:

En grundkurs i fotografering för dig som är nybörjare inom digital fotografering, eller som vill förkovra dig i tidigare inlärd kunskaper. Inga förkunskaper kring fotografering krävs. Kursen genomförs som distansundervisning.

På den här kursen får du lära dig att fotografera med en systemkamera och får samtidigt information om grunderna i fotografiska uttryck.

Efter kursen kommer du bland annat att kunna fokusera med kameran och fotografera bilder på korrekt sätt. Du kan också justera bildernas skärpdjup med hjälp av bländare, och du kan använda slutartiden för att fotografera rörelse. Du kan också hantera vitbalansjustering. Inga förkunskaper krävs. I kursen ingår feedback på fotouppgifter.

Målen för kunnande är de helheter som utgör kursens innehåll (stora helheter).

Bedömningskriterierna är de kunskaper, färdigheter och egenskaper som måste bemästras för att uppnå målen för kunnandet. Minimimål för vitsordet Godkänd.

Mål för kunnande

Den studerande:

• *Kan grunderna i digital fotografering*

• *Kan använda systemkamerans olika funktioner vid fotografering*

• *Kan grunderna i fotografiska uttryck*

Bedömningskriterier

Den studerande:

• *Känner till systemkamerans grundfunktioner*
• *Känner till grundläggande termer relaterade till fotografering*
• *Kan grundläggande kameraunderhåll*

• *Känner till auto-, över- och underexponering*
• *Kan använda olika exponeringstekniker beroende på motiv*
• *Kan justera vitbalansen*
• *Kan justera skärpdjup*
• *Kan välja olika slutartider beroende på motiv*

• *Kan komponera fotoobjektet med hjälp av principen av symmetri*
• *Kan komponera och beskära fotoobjekt*
• *Kan komponera fotoobjekt i enlighet med principerna för huvudlinjerna*

*Vilka bedömningskriterier
har ni för era kurser?*

Vilka tankar väckte Annas presentation?

A top-down view of several colorful ceramic mugs filled with coffee, arranged on a dark wooden surface. The mugs are in various colors including red, yellow, green, blue, and white. Some contain dark coffee, while others have a thick layer of white foam. The text 'EN KORT PAUS!' is overlaid on the right side of the image.

EN KORT PAUS!

Bedömningsprocessen

- Kommunikation till lärare/organisation och studerande
- Uppföljning
- Att visa sitt kunnande
- Bedömning
- Dokumentation

KoLs blankett!

Att tänka på...

- Har vi förståelse för processen och vem som ansvarar?
- Hur förverkligar vi processen kring validering i vår läroinrättning?
- Hur försäkrar vi oss om att den som gör bedömningen kan sin sak?
- Hur informerar vi om det här?
- Hur uppfylls den studerandes rättigheter?
- Hur försäkrar vi oss om att bedömningen är i relation till lärandemål och bedömningskriterier
- Hur dokumenterar vi?
- Vad gör vi om den studerande är onöjd med bedömningen?

Diskussion

Vilket ansvar har den studerande?

- Studerande själv ansvarar för att visa sitt eget kunnande under handledning av lärare
- Om man vill ta hänsyn till studerande kan man låta hen vara med om att välja på vilket sätt hen kan visa sitt kunnande
- Individuella planer för studierna
- Bedömning kan ske på många olika sätt

Färdighet eller förståelse; påverkar hur själva bedömningen utförs

Den studerande ska få information och motivering för sitt vitsord, skriftligt eller muntligt.

Rättigheter

- Bra med tydliga och på förhand bestämda regler för bedömningen
- Viktigt att på förhand tydligt berätta för de studerande om bedömningen
- Läroinrättningen ska vara förberedd på att kunna motivera sin bedömning vid behov
- Studerande kan fråga om omprövning inom två månader av rektor
- Kan begära om rättelseyrkan från Regionförvaltningsverket (se förvaltningslagen)

*Att tänka på... hur ser det ut i
er läroinrättning?*

A top-down view of several colorful ceramic mugs filled with coffee, arranged on a dark wooden surface. The mugs are in various colors including red, yellow, green, blue, and white. Some contain dark coffee, while others have a thick layer of white foam. The text 'EN KORT PAUS!' is overlaid on the right side of the image.

EN KORT PAUS!

Bedömning

Bedömning kan göras på många olika sätt, här några exempel:

- godkänd/ icke godkänd baserat på närvaro
- att observera den studerandes arbete i klassrummet
- att ställa specifika frågor till den studerande
- att begära in arbetsprover (t.ex. i form av portfolio)
- att skapa en inlämningsuppgift som visar den studerandes kompetenser
- att intervjua den studerande
- självutvärdering

OBS! Det är den studerandes uppgift att synliggöra sin egen kompetens. Lärarens uppgift är främst att vägleda och skapa en koppling mellan målen för kunnande och den studerandes praktiska kompetens, samt att bedöma om målen för kunnande har uppnåtts i enlighet med bedömningskriterierna.

Dokumentation

- Samtycke, varaktigt
- Utbildningens namn, omfattning, slutdatum och bedömning
- Att skapa uppgifter som visar den studerandes kompetenser
- Dokument som berör bedömningen, kan också vara digitala dokumentationer. Läroinrättningen beslutar själv om hur dessa sparas.
- Studerande har rätt att begära ett skriftligt intyg över sina studieprestationer

Diskussion, frågor

*Hur kan ni bygga upp
bedömningsprocessen i era
läroinrättningar?
Vilken information behövs?
Vilken typ av bedömning
passar er kurs?
Hur dokumenterar ni?*

KOSKI

- Prestationsregister
- Kan överföras manuellt eller automatiskt
- Personuppgifter
- Samtycke
- Personen kan också be att få sina uppgifter borttagna (UBS)
- Personen kan via studieinfo dela sina prestationer i KOSKI

*Frågor?
Oklarheter?*

Sammanfattningen som finns till följande är tagen ur Handboken för bedömning som ni hittar på eGrunder-tjänsten

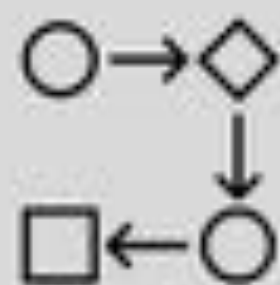
Opiskelijoiden perehdytys osaamis-
perusteisuuteen ja arvioinnin perusteisiin.

Opiskelijoiden ohjaus osaamisen
osoittamiseen.

Opiskelija osoittaa osaamista.

Arvioija arvioi osaamista ja antaa
arvosanan perusteluineen.

Arvosanat todennetaan
ja tallennetaan.

Arviointiprosessi

Arvioijan pätevyys

Arvioija on varmistanut, että hänellä on riittävä arvioitavan aihealueen asiantuntemus sekä hän on perehtynyt koulutuksen osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Arvioija tietää opiskelijan oikeudet ja edistää niiden toteutumista omalla toiminnallaan.

Arvioija toimii siten, että hänen tekemä arviointitoiminta on reilua ja oikeudenmukaista, läpinäkyvää sekä arviointikriteerien mukaista.

Näistä viimeinen toteutuu, kun koulutuksen suorittamista ja hyväksytyin arvosanan saamista ei pidetä itsestään selvänä vaan osaamisen arviointi on vaativaa ja mahdollistaa myös erinomaisuuden osoittamisen.

Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

Arvioija (opettaja) tuntee toteuttamiensa koulutuksien tai kurssien osaamistavoitteet ja suunnittelee niiden ohjaamina osaamisen hankkimista edistäviä oppimisympäristöjä ja oppimisen tapoja.

Arvioija perehdyttää opiskelijat arvioinnin perusteisiin ja periaatteisiin.

Hyvänä käytäntönä voi pitää sitä, että arvioija avaa osaamistavoitteita yhdessä opiskelijoiden kanssa:

- mitä ne tarkoittavat opiskelijoiden toimintana
- mitä opiskelijoiden odotetaan tekevän
- minkälaisia vaihtoehtoja on osaamisen osoittamiseen.

Opiskelijoiden yksilölliset ohjauksen tarpeet

Osaamisen arvioinnissa huomioidaan opiskelijan omanlainen tapansa olla opiskelijana ja ohjattavana.

Taitava arvioija tiedostaa, että jokainen opiskelija rakentaa omat merkityksensä opinnoille ja arvioinnille.

Arvioija huomioi opiskelijoiden mahdolliset oppimis- tai kielelliset vaikeudet, joilla voi olla vaikutusta osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen.

Arvioija tukee opiskelijoiden oppimista ja osaamisen osoittamista myös henkilökohtaisen ohjauksen avulla.

Ohjaus osaamisen osoittamiseen

Osaamisen osoittaminen on opiskelijan toimintaa.

Monille opiskelijoille se voi näyttäytyä uutena ja epävarmuutta aiheuttavana asiana. Arvioijan on hyvä varata perehdyttämiseen aikaa.

Arvioija voi varautua vastaamaan esimerkiksi seuraaviin opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin:

- *Mitä osaamisen osoittaminen tarkoittaa?*
- *Mihin arviointi perustuu?*
- *Minkälaisia tehtäviä pitää tehdä?*
- *Milloin voin osoittaa osaamista?*
- *Miten teen itsearviointin?*

Osaamisen osoittaminen koulutus- kuvauksissa

Arvioija ohjaa opiskelijoita osaamisen osoittamisessa sen mukaan, miten se on kuvattu koulutus- tai kurssikuvauksessa:

- Jos osaamisen osoittaminen on kuvattu valmiiksi, arvioija ohjaa opiskelijaa toimimaan sen mukaisesti.
- Jos osaamisen osoittamiseen on esitetty vaihtoehtoisia tapoja, arvioija ja opiskelija sopivat osaamisen osoittamisesta yhdessä.
- Jos osaamisen osoittaminen mahdollistaa yksilöllisen suunnitelman tekemisen, silloin opiskelijalla on ensisijainen vastuu esittää soveltuva osaamisen osoittamisen sisältö ja tapa. Arvioija ja opiskelija sopivat tästä yhdessä niin, että molemmilla on yhteinen ymmärrys sen sisällöstä.

Osaamisen osoittamisen ja arvioinnin ajankohta

Osaamisperusteisuuden ajatusten mukaisesti opiskelijan tulisi voida osoittaa osaaminen, kun hän on saavuttanut koulutuksen osaamistavoitteet.

Osaamisen osoittaminen ei siis ole aina riippuvainen koulutuksen kestosta eikä sitä voi pitää koulutuksen päättöarviointina.

Arvioija voi järjestää mahdollisuuden osaamisen osoittamiseen, opiskelijan näin toivoessa ja kun he sopivat siitä keskenään.

Onnistunut osaamisen arviointi

Osaamisen arvioinnille voidaan määrittää kaksi vaatimusta:

- 1) on arvioitava sitä, mitä todella halutaan arvioida (validius)
- 2) arviointi ei ole sattumanvaraista (reliaabelius).

Näistä ensimmäinen tarkoittaa arviointikriteerien noudattamista arvioinnissa. Jos niiden mukaan hyväksytyn arvioinnin raja on "ohjattuna toimiminen", silloin opiskelijoilta ei voi edellyttää kykyä itsenäiseen tekemiseen.

Toista kohtaa voidaan taas edistää sillä, että arviointia varten on yhteiset ohjeet. Tällöin osaamisen arvioinnin tulos ei ole riippuvainen välttämättä siitä, kun sen tekee.

Arvioijan on tärkeä pohtia, miten opiskelijoiden erilaisuus tai oma vireystila vaikuttavat hänen tekemäänsä arviointiin.

Arvioinnin kohdistaminen siihen, mitä on tarkoitus arvioida

Kun osaamisen arviointi kohdistuu tietämiseen ja muistamiseen liittyviin kriteereihin, arvioidaan:

- miten opiskelija on esimerkiksi kuvannut, toistanut tai esittänyt asioita.

Kun osaamisen arviointi kohdistuu ymmärtämiseen ja tiedon soveltamiseen, arvioidaan:

- miten opiskelija on esim. muokannut, kertonut esimerkkejä, tulkinnut, tehnyt johtopäätöksiä tai pohtinut asioita ja kokemuksiaan.

Kun osaamisen arviointi kohdistuu toimintaan, arvioidaan:

- miten opiskelija toimii esim. aidossa tilanteessa tai tapahtumassa
- miten hän toimii vuorovaikutuksessa/ryhmässä muiden kanssa
- miten hän johtaa prosessia
- miten hän valitsee ja käyttää työvälineitä tai ohjelmia.

Kun arviointi kohdistuu työskentelyn tai tekemisen lopputuotokseen tai valmiiseen tuotteeseen, arvioinnissa:

- tarkastellaan tätä tuotosta arviointikriteerien mukaisesti.

Menetelmiä osaamisen arviointiin

Kirjoitelmien ja kokeiden perusteella tehtävät arvioinnit soveltuvat hyvin:

- tietämiseen ja muistamiseen perustuvan osaamisen arviointiin.

Osaamisportfoliot, esitykset, reflektiiviset kirjoitelmat, vertaisarviointi tai arviointikeskustelut soveltuvat hyvin:

- ymmärtämiseen ja tiedon soveltamiseen perustuvan osaamisen arviointiin.

Arviointi autenttisessa tilanteessa, näyttötyöt, osaamisportfoliot, projektityöt, arviointikeskustelu tai vertaisarviointi soveltuvat hyvin:

- tekemiseen ja toimintaan perustuvan osaamisen arviointiin.

Opiskelijan itsearviointia voi hyödyntää kaikissa osaamisen arvioinnin tilanteissa.

Osaamisen arviointi käytännössä

Arvioinnissa opiskelijan osaamista verrataan suhteessa osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Arvioija varmistaa arvioinnissa, että opiskelijan osaamisen osoittamisen tapa ja tuotos kattavat vaaditut osaamistavoitteet. Jos näin ei ole, hän voi tarvittaessa pyytää opiskelijaa täydentämään osaamisen osoittamista.

Arvioija voi myös haastatella opiskelijaa ja saada siten tarkentavia ja täydentäviä tietoja arvioinnin tueksi. Tämä toteutuu luontevasti arviointikeskustelun yhteydessä.

Ennen arvosanan antamista arvioija varmistaa, että opiskelijan osaaminen on osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaista ja riittävää.

Arvioija voi myös tarvittaessa tarkistaa, että osaamisen osoittamisen dokumentit ovat aitoja tai opiskelijan itsensä tekemiä ja tuottamia.

Arvosanan antaminen

Ennen arvosanan antamista arvioija varmistaa, että hän on huomionnut arvioinnissa kaikki osaamistavoitteet.

Hyväksytty arviointi on mahdollista tehdä, kun opiskelijan osaaminen vastaa arviointikriteereissä määriteltyä tasoa.

Numeroarvioinnissa osaamisen on vastattava vähintään ko. numeerisen tason arviointikriteereitä.

Arvioija vastaa tekemästään arvosanasta siten, että hän myös pystyy perustelemaan opiskelijalle hylätyn arvosanan.

Arvosanan antamisen yhteydessä arvioija antaa palautetta opiskelijan osaamisen tasosta, onnistumisesta ja vahvuuksista.

Hylätty arvosana tarkoittaa, että opiskelijan osaaminen ei vastaa koulutuksen tai kurssin arviointikriteereitä.

Tämän lisäksi opiskelijan kanssa voidaan keskustella mahdollisuudesta uusien osaamisen osoittaminen ja miten voisi hankkia puuttuvaa osaamista.

TACK!

Henrika Nordin, verksamhetsledare
henrika.nordin@bildningsalliansen.fi

BILDNINGSAALLIANSEN